

ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੀ ਦਿਵਾਲੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦੀ ਜਾਨ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਬੂਟੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਵੰਸ ਦਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਦੇ ਸੁਰਖ ਲਹੂ ਨੇ ਸਿੰਜਿਆ ਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀ ਰੰਬੀ ਨਾਲ ਗੋਡੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਪੰਥ ਦੇ ਵਾਲੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਬੂਟਾ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਰੌਆ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ।

ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਦਾ ਬੂਟਾ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਦਇਆ ਧਰਮ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਸੁਰਖ-ਸੁਨਹਿਰੀ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮਹਿਕਣ ਲੱਗਿਆ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮ-ਰਸ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਦਸਮ ਦੁਆਰ ਤੇ ਅਨਹਦ ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਫੱਲ ਲਟਕਣ ਲੱਗੇ। ਸਚਾਈ ਲਈ ਤ੍ਰਿਹਾਏ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਲਈ ਬਿਲਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਇਸ ਬੂਟੇ ਦੀ ਛਾਂ ਵਲ ਭੱਜਣ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਦੀ ਠੰਡੀ ਸਿੱਠੀ ਗੋਦ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਲੱਗੇ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੁਲਮ ਦੇ ਕਹਿਰ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਵਿਚ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੁਲਮ ਦੀ ਹੱਦ ਮੁਕਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੰਦਰ ਢਾਹੁਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਸਿਆਸਤ ਦੀਆਂ ਲੂੰਬੜ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਣ ਲਈ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਸਕੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਅੱਲਾ ਤਾਲਾ ਦਾ ਸੁਕਰਾਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਸਜਿਦਾਂ ਉਸਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਧਰਮ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਲਤਨਤ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਬੂਟਾ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਰੜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਖਾੜ ਕੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੇ ਸਾਰਾ ਜੋਰ ਲਗਾ ਦਿਤਾ ਪਰ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਇਸ ਦੀ ਹਰਿਆਵਲ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜੁਲਮ ਦੀ ਦਾੜੀ ਨਾਲ ਛਾਂਗ ਹੋ ਕੇ, ਇਹ ਹੋਰ ਫਲਦਾ ਫੁਲਦਾ ਰਿਹਾ-

ਮਨੁੰ ਸਾਡੀ ਦਾੜੀ ਅਸੀਂ ਮਨੁੰ ਦੇ ਸੋਏ।
ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਮਨੁੰ ਵੱਛਦਾ ਅਸੀਂ ਦੂਣੇ ਚੌਣੇ ਹੋਏ।

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਘੋਰ ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਆਪਣਾਈ। ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਸਦੀਆਂ ਟਿੱਡੀ ਦਲ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈ ਕੇ ਜੁਲਮ ਨੂੰ ਨੁਲ ਪਾਈ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ।

ਸਰਵੰਸ ਦਾਨੀ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜੁਲਮ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਮਜਲੂਮਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਰੇ ਜਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰੀ, ਇਕ ਅਲਹਿਦਾ ਹੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਜ਼ਬੀ ਭੇਦ ਭਾਵ ਮਿਟਾ ਕੇ ਮਜਲੂਮਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ।

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿਛੋਂ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਰਾਜਾ ਬਣਿਆਂ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਤੋਂ ਚੋਰੀਂ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਵਰਗੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ ਦਾ

ਰਿਸਤਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਜੁਲਮੀ ਬਾਪ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਟੱਕਰ ਲਈ ਪਰ ਜਾਬਰ ਬਾਪ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਾਵਨਾਂ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾਇਆ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨਾਲ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸਦੀ ਨੇਕ ਨੀਅਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸਦੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ। ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਭੇਜ ਕੇ ਉਸਦੀ ਜਿੱਤ ਕਰਵਾਈ।

ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੀ ਖਾਤਰ ਅਸਹਿ ਤੇ ਅਕਹਿ ਤਸੀਹੇ ਸਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਜੁਲਮੀ ਬਾਪ ਦੀ ਬਿਦੇਸ਼ੀ ਅੱਲਾਦ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਬਾਪ ਦਾ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਦਾ ਘਰ ਜਾਂ ਮਸਜਿਦ, ਮੰਦਰ ਢਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੰਦਰਾਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਕਰਵਾ ਕੇ ਰਾਜੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਲਤਨਤਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਅਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੰਰਗਜ਼ੇਬਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਲੀ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਤਖਤ ਉਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਉਸਤਤੀ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਜੜ ਕੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਘਸ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਤੀਆਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।—

**ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਹਾਜੀਆਂ ਸੁਭਿ ਅਮਲਾਂ ਬਾਝਹੁ ਦੋਨੇ ਰੋਈੀ ॥
ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੁਇ ਦਰਗਹ ਅੰਦਰਿ ਲਹਣਿ ਨ ਢੋਈੀ ॥
ਕਚਾ ਰੰਗੁ ਕੁਸੁੰਭ ਦਾ ਪਾਣੀ ਧੋਤੈ ਬਿਰ ਨ ਰਹੋਈੀ ॥
ਕਰਨ ਬਖੀਲੀ ਆਪਿ ਵਿਚਿ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਇਕ ਥਾਇ ਖਲੋਈੀ ॥
ਰਾਹ ਸੈਤਾਨੀ ਦੁਨੀਆ ਗੋਈੀ ॥ ੩੩ ॥**

ਜਦੋਂ ਅੰਰਗਜ਼ੇਬ ਮੰਦਰ ਢਾਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਢੱਠੇ ਹੋਏ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਮਲਬੇ ਉਤੇ, ਇਕੋ ਹੀ ਥਾਂ ਉਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਾਮ ਅਤੇ ਰਹੀਮ ਦੋਨੇ ਰਲ ਕੇ ਰੋਏ ਹੋਣਗੇ...।

ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰੀ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਲਈ ਹਾਬੜੇ ਹੋਏ ਅੰਰਗਜ਼ੇਬਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਮੰਦਰ ਤੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਢੱਠਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਢੱਠੇ ਹੋਏ ਰੱਬ-ਘਰਾਂ ਦੇ ਮਲਬੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਜਬਰ ਜੁਲਮ ਦੀ ਹਵਾੜ ਨਾਲ ਲੁਕਾਈ ਦਾ ਸਾਹ ਘੁੱਟਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਫਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਬੇਬਸ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਗੁੰਬਦਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਦੇ ਹੋਏ ਖਰੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨੱਚਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਰਾਮ ਤੇ ਰਹੀਮ ਦੋਨੇ ਰਲ ਕੇ ਰੋਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੋਚੋ ਤਾਂ ਭਲਾ! ਅੰਰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਢਾਹੇ ਹੋਏ ਰਾਮ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮਜਬੂਤ ਨੀਹਾਂ ਉਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿਚ, ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਖਲੋਣ ਵਾਲੇ ਰਹੀਮ ਦਾ ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ...?

ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਸਾਗਰਾਂ ਵਿਚ ਤਾਰੀਆਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਣ ਕਣ ਵਿਚੋਂ ‘ਪੂਰਨ ਪਰਮ ਜੋਤਿ ਪਰਮੇਸਰ’ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਢਾਹੁੰਦੇ

ਮੰਦਰ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸੌਂ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵੀ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਸਮਾਈਆਂ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਜੁਲਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਉਸਦੇ ਮਜਲੂਮ ਭਰਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਲਾਦ ਤੇ ਸਾਰੀ ਬਰਾਦਰੀ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਅੱਲਾ ਤਾਲਾ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਦੀ ਰਹੀ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੇੜ ਨਲ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਅੱਲਾ ਤਾਲਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਬਾਸ਼ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਨੂੰ ਧੋ ਕੇ ਰਹੀਮ ਦੇ ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਜੋਗੀ ਥਾਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਨਾਲ ਲਾਡ ਲਡਾਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਰਾਮ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ, ਕਿ **ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹਨੇਰੀ ਫਿਰ ਉਠੀ...**। ਕਹਿੰਦੀ – “ਜਾਓ...! ਭੱਜ ਜਾਓ ਇਖੋਂ..! ਇਸ ਮਸਜਿਦ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਰਾਮ ਦੀਆਂ ਮੁਰਤੀਆਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਪਏ ਹਨ।” ਮਸਜਿਦ ਭੱਜਦੀ ਰਹੀ..! ਟੁੱਟਦੀ ਰਹੀ...! ਮਲਬੇ ਦੇ ਢੇਰਾਂ ਉਤੇ ਇਕੋ ਹੀ ਥਾਂ ਉਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਾਮ ਅਤੇ ਰਹੀਮ ਦੋਨੋਂ ਰੋਂਦੇ ਰਹੇ..!

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀਆਂ ਕੁੜਨੀਤੀਆਂ ਅਪਣਾ ਕੇ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹ ਕੇ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ।

ਪਹਿਲੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਮਲਬੇ ਦੇ ਢੇਰਾਂ ਉਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਰਾਮ ਤੇ ਰਹੀਮ ਦੋਨੋਂ ਰਲ ਕੇ ਰੋਏ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਮਲਬੇ ਦੇ ਢੇਰਾਂ ਉਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗੇ..। ਵਿਚਾਰੇ ਰੋਂਦੇ ਰਹੇ..! ਰੋਂਦੇ ਰਹੇ....!! ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਣ ਵਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾ ਗਿਆ। ਨਿਆਂ ਪਾਲਕਾ ਵੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ, ਉਸਨੇ ਵੀ ਰਾਮ ਤੇ ਰਹੀਮ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਦੇ ਹੰਡੂ ਨਹੀਂ ਪੂੰਝੇ ਤੇ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਮਲਬੇ ਉਤੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁੱਝਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀਓ! ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਆਓ..! ਤੇ ਆ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਇਸ ਮਸਜਿਦ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਉਤੇ ਬਣੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਰਹੀਮ ਦੇ ਨਾਲ ਖਲੋਣ ਵਾਲੇ ਰਾਮ ਦਾ ਪੈਰ ਰਖਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰੇਗਾ? ਕੀ ਰਾਮ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਦੀਵੇ ਜਗਾਵੇਗਾ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਰਹੀਮ ਦਾ ਸੰਗੀ ਸਾਬਤ ਬਣ ਕੇ ਕਾਦਰ ਕਰੀਮ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢਾਰਸ ਦੇਵੇਗਾ... ?

ਜਦੋਂ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਭੁੱਖ ਵਿਚ ਹਲਕਾਏ ਹੋਏ ਹਾਕਮ ਦੇ ਜਬਰ ਜੁਲਮ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਮੰਦਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਢੱਠਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ....! ਜੇ ਕੱਲ੍ਹੁ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਨੂੰ ਇਸ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਮਸਜਿਦ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੱਭ ਕੇ ਆਪਣਾ ਝੰਡਾ ਗੱਡਣ ਦਾ ਬਿਆਲ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਬਣ੍ਹੂ..? ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ! ਦੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਿਕਾ!! ਤੂੰ ਫਿਰ ਮਜਲੂਮਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਭੋਜੀਂ! ਜਿਹੜਾ ਤੇਰੇ ਹੀ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਸਰੂਪ, ਰਾਮ ਤੇ ਰਹੀਮ ਦੀ ਸਹੀ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਜਾਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾ ਸਕੇ। ਸਰਵ-ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਜੀ! ਤੂੰ ਭੋਜੀਂ ਪੰਥ ਦੇ ਵਾਲੀ ਨੂੰ....!

ਜਿਹੜਾ ਜੁਲਮੀ.ਔਰੰਗਜ਼ੇਬਾਂ ਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ, ਉਸਦੀ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਰਹ ਰੋਕੇ...। ਹਰਣਾਖਸ਼ ਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸਦੀਆਂ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਹਲਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਵੇ। ਸਿਰਜਨਹਾਰਿਆ! ! ਤੇਰਾ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕਾ ਦਾਸ ਜਗਤ-ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਣ ਲਈ ਫਿਰ ਆਵੇ, ਤੇ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਸ਼ੁਭ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਵਰ ਮੰਗਦਾ ਹੋਇਆ ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਰਣ ਵਿਚ ਜੂਝ ਮਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਾਵੇ! ! ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਜੁਲਮੀ ਪੰਜੇ ਵਿਚੋਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਰਵੰਸ ਵਾਰਿਆ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿਚ ਜਗਦੀ ਤੇਰੀ ‘ਏਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭ ਜਗ ਉਪਜਿਆ’ ਵਾਲੀ ਲਟ ਲਟ ਕਰਦੀ ਨੂਰਾਨੀ ਜੋਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੂੰਬੜ ਚਾਲਾਂ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹਨੇਰੀ ਦੇ ਅਸਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਵੇ!!

ਧਰਮ ਦਾ ਰੰਗ ਮਾਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਦਿਲ ਵਿਚੋਂ ਰਬ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਾ ਵਾਰਨਾ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣਾ ਧਰਮੀ ਬੰਦੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ **ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾ ਨੰਦ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦੁਖੀ ਬੰਦੇ ਦਾ ਦੁੱਖ ਦੇਖ ਕੇ ਸੰਤ ਦਾ ਦਿਲ ਰੋਂਦਾ ਹੈ।** ਪਰ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਭਗਵੇਂ ਵੇਸ ਵਿਚ ਸੋਭਦੇ ਹੋਏ ਬੇਬਸ ਰਹੀਮ-ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਘਰ ਨੂੰ ਢਾਹ ਰਹੇ ਸੀ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾ ਰਹੇ ਸੀ ਤੇ ਨੱਚ ਰਹੇ ਸੀ।

SRI GURU NANAK DEV JI (1469-1539)
Guru Nanak, during his travels in Southern India, arrived in Baghdad, Iraq in 1498 (1531 A.D.). This portrait of Nanangarh (Guru Nanak Dev Ji), is believed to have been painted by a Muslim artist in Baghdad.

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਨੂਰ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਮੱਕਾ ਫੇਰਿਆ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੱਕੇ ਵਲ ਪੈਰ ਕਰਕੇ ਲੰਮੇ ਪੈ ਗਏ। ਮੌਲਾਨਿਆਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਉਸੇ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿਓ ਜਿਧਰ ਤੁਹਾਡਾ ਮੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਲਵੀ ਜਿਧਰ ਪੈਰ ਘੁਮਾਉਣ ਉਸੇ ਪਾਸੇ ਹੀ ਮੱਕਾ ਘੁੰਮ ਜਾਵੇ।)

ਜਿਸ ਬਗਦਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ। ਉਹੀ ਬਗਦਾਦ ਅਜ ਰਹੀਮ ਅਤੇ ਯੀਸੁ ਮਸੀਹ ਦੀ ਚੀਰ ਫਾੜ ਨਾਲ ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ‘ਖੂਨ ਦੇ ਸੋਹਿਲੇ’ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਅੰਬਰ ਦਾ ਸੀਨਾਂ ਫਟ ਗਿਆ ਹੈ। ‘ਤੈਂ ਕੀ ਦਰਦ ਨਾ ਆਇਆ’ ਦੀ ਦਰਦ-ਪੁਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਧਰਤੀ ਦਾ ਦਿਲ ਲੀਰੋ ਲੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਬਾਂਗ ਦੇ ਕੇ

ਸੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾ ਕੇ ਅੱਲਾ ਤਾਲਾ ਦੀ ਬੰਦਰੀ ਵਿਚ ਜੁੜਨ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਜੀਓ! ਅਜ ਤੇਰੇ ਬਗਦਾਦ ਵਿਚ ਬੰਬ ਧਮਕਿਆਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਹਿਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇੱਧਰ

ਮਸਜਿਦ ਢੱਠਣ ਨਾਲ ਵੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਦਿਲ ਹਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਆਹਟ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ ਬਗਦਾਦ ਵਿਚ ਵੀ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਦਿਲ ਰਹੀਮ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਦੁਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਹੜੇ ਸਿਰਾਂ ਉਤੇ ਕੱਢਣ ਬੁੰਨ ਕੇ ਰਹੀਮ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਤੁਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੀ ਦਿਵਾਲੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਲਗੇਗੀ?

ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੀ ਗਰੀਬ ਭੀਲਣੀ ਦੇ ਦਿਲ ਉਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀਓ।! ਸੱਚ ਸੱਚ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋਏ ਜੁਲਮੀ ਰਾਜੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਰਹੀਮ ਦੇ ਬਿਦੋਸ਼ੇ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਘਰ ਨੂੰ ਤੇੜਨਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਲੱਗਿਆ..? ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਕਾਲੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਸਚਾਈ ਦੇ ਚਾਨਣ ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਜਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਪੁਰ ਯੁਗ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਜੀ! ਦੇਖ! ! ਅਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆ ਨੇ ਤੇਰੇ ਸਦ-ਜੀਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਅਥਾਹ ਸਾਗਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਰਹੀਮ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰਕੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਬੁੰਨ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਚੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਾਲੇ ਰਾਮ ਜੀ! ਤੇਰੇ ਰਾਹਾਂ ਉਤੇ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਛਾਈ ਬੈਠੀ ਭੀਲਣੀ ਨੂੰ, ਤੇਰੇ ਉਚ ਜਾਤੀ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਤੇਰੇ ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਤੇਰੇ ਰਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹਟਾਇਆ ਤੇ ਆਪ ਤੇਰੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇਰੇ ਰਾਹਾਂ ਉਤੇ ਫੁਲ ਵਰਸਾਉਣ ਲੱਗੇ, ਤੇਰੀਆਂ ਆਰਤੀਆਂ ਉਤਾਰਨ ਲੱਗੇ ਪਰ ਤੂੰ ਭੀਲਣੀਂ ਦੇ ਜੂਠੇ ਬੇਰ ਖਾਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਝੁੱਗੀ ਵਿਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚਾ। ਉਸਦੇ ਭੋਲੇਪਨ ਉਤੇ ਰੀਝ ਕੇ ਤੂੰ ਉਸਦੇ ਜੂਠੇ ਬੇਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰੇਮ-ਰਸ ਦੇ ਘੁੱਟ ਪੀਤੇ। ਹੋ ਰਾਮ! ! ਤੂੰ ਭੀਲਣੀ ਦੀ ਝੁੱਗੀ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕੱਖਾਂ ਦੇ ਆਸਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ-ਉਚ-ਸਥਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਪਿਆਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਧੜਕਣ ਵਿਚ ਵਸਣ ਵਾਲਿਆ! ਤੂੰ ਰਾਜ ਤਖਤਾਂ ਉਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਮੂੰਹ ਮੌੜ ਕੇ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੀ ਗਰੀਬ ਭੀਲਣੀ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਾਂ-ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਉਣ ਲਈ ਮਹਿਲਾਂ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ ਝੁੱਗੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈਂ..।

ਮੇਰੇ ਰਾਮ! ਤੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਭੀਲਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਹੰਡੂਆਂ ਦੀ ਸੌਂਹ! ਇਕ ਵਾਰੀ ਆ ਕੇ ਦੱਸ.. ਤਾਂ ਸਹੀ ਕਿ ਇਹ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਤੈਨੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਲੱਗਿਆ। ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਮ ਜੀ! ਤੂੰ ਭੇਜ ਆਪਣੇ ਮਹਾਬਲੀ ਹਨੂਮਾਨ ਦੀ ਸੈਨਾਂ.. ਜਿਹੜੀ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਦੇ ਨੂੰਗੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਤ੍ਰੈੜਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਲੰਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਲਾਵੇ..। ਮੇਰੇ ਸੋਹਣੇ ਸੁੰਦਰ ਰਾਮ ਜੀ! ਇਹ ਦੱਸ ਕਿ ਦਿਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੂੰ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਦੀਵੇ ਜਗਾਉਣ ਜਾਵੇਂਗਾ ਕਿ ਭੀਲਣੀ ਦੇ ਜੂਠੇ ਬੇਰ ਖਾਣ ਵਾਂਗੂੰ, ਰਹੀਮ-ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਢੱਠੇ ਹੋਏ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਢਾਰਸ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਜਾ ਬਹੁੜੇਂਗਾ...।

